

06

November 2009
Årgang 145

budskabet

Tidsskrift for bibelstudium, trosliv og mission

Tema | Børneopdragelse
– i Bibelen og med Bibelen

Bibelen til børnene
Børneopdragelse i virkelighedens stress og jag
Hvad er der galt med Adam?

indhold;

leder

02 Kristen oplæring og tro

tema

04 Hvad er der galt med Adam?

09 Bibelen til børnene

14 Børneopdragelse i virkelighedens stress og jag

18 Uddannelse til noget med børn, unge og kristendom

horisont

19 Talentfuld?

19 Kirken og klimaet

etik

21 De fremmede?

teologi i tiden

24 Er vi virkelig fri fra loven?

andre artikler

28 Mandens plads i hjemmet

bøger

32 Skæld ud på Gud

33 Gentagelsen er det daglige brød

34 Skyldig og fri

35 Evangeliet genopdaget

ISSN 0901-4802

www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året;

Januar, marts, maj, juli, september og november.

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis redaktionens synspunkter, men redaktionen er ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og synspunkter må kunne rummes inden for det, som LM står for.

Eftertryk, kopiering og citering er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Design Chr Rahbek Olsen / Amalie Pug. Poulsen

Tryk Øko-Tryk

Pris Abonnement: 230 kr.

Unge under 30 år: 135 kr.

Udgiver og ekspedition

Luthersk Mission

Industrivænget 40, 3400 Hillerød

tlf. 4820 7660

dlm@dln.dk

www.dln.dk

Redaktion

Alex Dahl Karlsen, cand.scient.pol. (redaktør)

Park Alle 31, 6880 Tarm. karlsen@dlgmail.dk

Flemming Bak Poulsen, forlagsredaktør, København
(redaktionssekretær)

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Inge Bøgel Lassen, lærer, Aalborg

Christian Haahr Andersen, præst, Herning

Henrik Gren Hansen, stud.theol., Århus

Kristen oplæring og tro

AF CHRISTIAN H. ANDERSEN

.....

Når der kommer en forkynder og prædiker Guds ord på en kristen efterskole og mange unge kommer til tro, så skal vi tænke på, at der forud for dette har fundet en kristen oplæring sted. Kristne lærere har dag efter dag undervist i kristendom, og derved har de lagt et grundlag for den vækkelse, som forkynderen får lov at opleve. Dette synspunkt hørte jeg udtalt af en nordmand for en del år siden, og jeg tror, han har ret. De kristne lærere sår ordet i børnenes og de unges hjerter, og andre får lov at høste. Som Skriften siger: "Én sår og en anden høster"(Joh 4,37). Det leder os til overskriften for denne leder: "Kristen oplæring og tro", som jeg nu vil skrive lidt om.

Kristen oplæring

For en vækkelsesbevægelse som LM er det godt at tænke på, at vi

ikke står alene i udbredelsen af evangeliet og i kaldet til personlig tro på Jesus Kristus. Indenfor Folkekirken – dens mange skrøbeligheder til trods – sker der en oplæring i den kristne tro af mange børn og unge. Hovedparten af Danmarks unge modtager konfirmationsforberedelse, og mange børn deltager i minikonfirmandundervisning.

Desuden bliver der uddelt børnebibler i forbindelse med dåb og bibler i forbindelse med konfirmation, så Guds ord findes der, hvor vi måske ikke forventer det. Dog er det ikke ofte, at vi ser frugterne af dette store og omfattende så-arbejde.

I folkeskolen undervises i kristendom, dog ikke med en bibeltro grundholdning, og på de mange kristne skoler bliver Guds ord sået i klasselokalet og ved morgenandagten. Dertil kommer, at de mange kristne lærere i deres nære kontakt med eleverne er med

Utvivlsomt; Det er de kristne hjem, der betyder mest, når det gælder oplæringen i den kristne tro.

til at præge børnene og de unge, og de kan også vise dem, hvad kristendom betyder i praksis.

Der er dog ingen tvivl om, at det er de kristne hjem, der betyder mest, når det gælder oplæringen i den kristne tro. Her er den daglige andagt og bøn vigtig, og at vores kristentro trods synd og svaghed leves ud i hverdagen. Det er desværre sjældent, at nye kommer til tro på Jesus gennem vores arbejde, men der er mange børn og unge i LM i dag, og langt de fleste kommer fra kristne hjem. Vi må derfor ikke glemme de mange børn og unge der vokser op i troen på Jesus. Det ord, som måske blev sået i svaghed i vores hjem og i LM's børne- og ungdomsarbejde, har båret en stor frugt.

Troen

Det er dog ikke alle børn og unge fra kristne hjem, der bevarer troen, men en del vælger troen fra, og det til trods for at de både hjemme og i missionshuset regelmæssig har hørt Guds ord. Det er en stor smerte for forældrene, når børnene ikke vil tro på Gud og leve et kristent liv. Spørgsmålet melder sig, om vores formidling af den kristne tro har været god og troværdig nok? Det samme spørgsmål må lærerne på de kristne skoler og medarbejdere i børne- og ungdomsarbejdet stille sig, for ikke få tidligere elever og børn og unge fravælger den tro, der blev formidlet i skolen og i det kristne børne- og ungdomsarbejde.

Lignelsen om sædemanden

Lignelsen om sædemanden er aktuel her (Matt 13). Sædemanden sår ordet, men slet ikke alt faldt i den gode jord. Noget faldt på vejen, klippegrund og mellem tidsler, men også noget faldt i god jord og bar frugt. Lignelsen er skræmmende, når vi tænker på,

hvor meget der ikke faldt i den gode jord, og ikke mindst udsagnet om Djævelen, der tager ordet bort fra hjerterne, "for at de ikke skal tro og blive frelst" (Luk 8,12). Nogle tager imod ordet med glæde, men falder senere fra. Verdens bekymring og rigdommens blændværk kvæler ordet. Lignelsen om sædemanden viser os, at Gud vil have sit evangelium sået overalt, og den viser os også, at Guds ord er spirekraftigt og spirer frem også der, hvor betingelserne ikke er gode. Samtidig er det en meget alvorlig lignelse, der klart siger, at det slet ikke er alle, der hører ordet og får en god kristen oplæring, der bevarer troen, men mange kommer ikke til tro eller falder fra troen.

Frugt af oplæringen

Når vi tænker på det store oplæringsarbejde, der gøres i LM og i andre sammenhænge, så kan vi godt synes, at resultaterne er meget små. Det er så få, der kommer til tro, bortset fra børn og unge fra kristne hjem. Alligevel er der store perspektiver i at formidle Guds ord til børn og unge og opdrage dem i den kristne tro. Mange bliver bevaret i den kristne barnetro, og fortsætter i den kristne tro som voksne. Der er i Bibelen knyttet store løfter til den kristne oplæring og til forbønnen for børnene og de unges frelse. Nogle gange ser den, der har sået Guds ord, ikke umiddelbart frugten af sit arbejde, men får måske lov at se den senere. Vi er i dag meget resultatorienterede, og vi vil gerne se frugt af vores arbejde her og nu, men det er Helligånden der virker troen "hvor og når Gud vil". Derfor skal vi frimodigt oplære og opdrage børn og unge i den kristne tro i tillid til, at Gud ved sin Ånd vil virke troen i deres hjerter, og være udholdende i bønnen om, at det ord, vi formidler, må falde i den gode jord.

Hvad er der galt med Adam?

Hvilke konsekvenser har det kristne menneskesyn for børneopdragelsen – især for håndtering af konflikter?

AF CARSTEN HJORTH PEDERSEN

.....

Adam er ny i femte klasse. Til at begynde med går det godt, men efter et par måneder er der tiltagende problemer. Han har knyttet en gruppe af drenge til sig og fremstår som deres leder, men oftest for at lede negative dagsordner: drillerier over for andre elever, uro i timerne og stor ligegyldighed med skolearbejdet.

Især matematiklæreren, Jette, og Adam er kommet på kant med hinanden. Adam obstruerer mange af timerne, og Jette mister jævnlige fatningen og skælder Adam huden fuld. For nyligt sagde hun, mens alle hørte på det, at klassen var meget bedre, inden Adam kom. En "forsoningssamtale" mellem Jette og Adam har bare gjort ondt værre.

Klasselæreren, Ole, har talt med Adam om problemerne, så snart de tonede frem. Hvad Jette angår, siger Adam, at hun har været på nakken af ham siden første dag, selv om han til at be-

gynde med prøvede at opføre sig ordentligt.

Ole har også udfordret Adam og spurgt ham, hvilke forslag han selv har til løsning af problemerne. Adam foreslår bl.a., at han skal prøve at undgå at være sammen med de kammerater, der er lettest at få med på ballade. Det hjælper et par uger, derefter er der et stigende antal tilbagefald til det negative mønster.

Ole har også tidligt i forløbet taget kontakt til Adams forældre. Der blev etableret et møde, hvor faderens hovedbudskab var, at de er for blødsødne i skolen. Adam skal have en meget fast hånd for ikke at køre ud ad en tangent. Adams mor er til stede, men deltager så at sige ikke i samtalen.

Skolens leder har hele vejen været orienteret om situationen. Da det viser sig, at situationen ikke bliver stabilt bedre, går han aktivt ind i sagen og har ugentlige samtaler med Adam. Der er Adam om

Vigtigt; Det, vi er i Guds øjne, er vi!

ikke høflig, så dog relativt samarbejdsvillig. Enkelte gange betror Adam sig til skolelederen om situationen derhjemme, hvor far styrer alting med hård hånd.

Efter et halvt år opstår der en alvorlig episode, hvor Adam er meget voldelig over for en pige fra klassen. Derefter må Adam skifte skole for anden gang i sit liv.

Hvad er der galt med Adam? Hvis der da er noget galt med ham. For det er måske hans forældre eller lærere, den er gal med! Og hvad der så galt med dem?

Men hvorfor fokuserer vi altid på det gale? Der er vel også noget godt i Adam og hans medmennesker! Er det ikke mere konstruktivt at fokusere på det?

Lad os se på, hvad det kristne menneskesyn kan bidrage med.

Adam og hans opdragere er skabninger

Det fremgår ikke af casen, at Adam er skabt af Gud. Men det er han. Det er hans lærere og forældre også. Men det ser ikke ud til, at de alle er klar over det. Og *hvis* de er klar over det, ser det ikke ud til, at de alle er lige gode til at praktisere det. Jeg tænker fx på Jette. Adam er i hvert fald afhængig af, at nogen *viser* ham, at han er skabt af Gud. Måske han får et lille glimt af det ved sine ugentlige besøg hos skolelederen. For både det at blive holdt til ansvar og det at blive lyttet på kan tydeliggøre, at vi er skabt.

Adam er også opretholdt af Gud. Selv om hans far er tyrannisk, og hans mor er for utydelig, så har de dog givet ham *noget* godt. Men bag disse højst ufuldkomne forældre står Gud, der vil Adam

det godt. Jeg vil derfor minde de voksne rundt omkring Adam om, at de selv er opretholdt af den gode Gud, og at de netop gennem deres opdragelse af Adam skal signalere, at han også er villet af Gud. Det indebærer, at de *både* skal bære over med ham og fastholde ham på hans ansvar.

Adam og hans opdragere er syndere

Synd er ikke en abstrakt etikette. Det er et konkret oprør i vores personligheds inderste, der giver sig konkrete udslag i destruktive tanker, ord og gerninger – over for andre og os selv. Det ser vi også i casen.

Vi ser det i Adams far, som misbruger sin magt. Det må han bære ansvar for, selv om han sikkert også har svære ting i sin livsbagage. Adams mors destruktivitet viser sig i hendes passivitet og undladelser. Om hendes passivitet er forårsaget af mandens magtmisbrug eller omvendt, står hen i det uvisse. Men kradser vi lidt i casens overflade, bliver det bekræftet, at det ene svigt genererer det andet. Synd avler synd – også i *andres* liv.

Nu kunne det se ud, som om Ole og skolelederen er de rene dydsmønstre. Men måske Ole ved nærmere bekendtskab viser sig at være en selvgod type, som sjældent lader en anledning gå fra sig til at fremhæve sine formidable evner som lærer. Som om det var bedre end den brovtende far. Ikke desto mindre kan Adam få hjælp af Oles indsats. For vi mennesker – i modsætning til Gud – kan nøjes med det ufuldkomne.

”Arvesynd” er faktisk et meget præcist begreb. Det siger, at der i alle mennesker og i de samspil, alle mennesker har med andre mennesker, uvægerligt ligger destruktivitet, som vi kan og skal bekæmpe; men som vi ikke slipper af med, så længe vi lever. Arvesynden kan ikke udryddes. Mellem mennesker kan den bare >

Carsten Hjorth Pedersen; Man kan ikke være meget længere end en eftermiddag i det pædagogiske univers, hvis ikke man har et håb om, at ting kan blive bedre.

.....

dæmpes. Derfor når vi heller aldrig dertil, at et menneske overhovedet ikke vil kunne trænge til mere opdragelse.

Og så er der selvfølgelig Adam. Han er ganske vist stadig et barn; men han skal – på sit niveau – holdes ansvarlig for sin behandling af Jette og for de andre brud på skolens regler. Han må også bære de straffe, skolen uddeler. For ansvar og straf kan ikke adskilles. Men to andre ting er mindst lige så vigtige for hans forældre og lærere at huske:

1) Adam er formodentlig, som han er, fordi hans forældre (og andre voksne) ikke i tilstrækkelig grad har opført sig godt over for ham. Lad mig i den forbindelse minde om, at når Luther fandt, at det stod dårligt til med ungdommen, gav han ikke arvesynden skylden, men forældrene og øvrigheden, som havde forsømt deres pligter. Mange voksne har i tidens løb i misforstået luthersk rettroenhed brugt barnets arvesynd som undskyldning for egen dovenskab og forsømmelighed. Dét er i sig selv endnu et vidnesbyrd om arvesyndens hårde greb om os.

2) Adam er ikke en djævel. Han bærer bag det panser, som han har været nødt til at bygge op, nogle konstruktive potentialer, som

de voksne skal prøve at fiske frem. Jeg siger ikke, at det er forkert, at skolen bortviste ham efter episoden med pigen, for skolen har jo også til opgave at værne hende og andre børn. Men jeg håber, Adam snart vil møde en voksen, som har den store tålmodighed og omsorg, der skal til for at få noget af den godhed, som findes i ham, til at vokse frem. Samtidig hjælper det kristne menneskesyn os til at være realistiske. Også i Adams tilfælde er der grænser for, hvor stort hans positive potentiale er.

Så jo, det kristne menneskesyn danner basis for ikke udelukkende at bekæmpe det onde, men også for at fremelske det gode – inden for realistiske rammer.

Adam og hans opdragere er elsket af Gud

Endnu har vi ikke sagt det væsentligste om Adam og hans opdragere, nemlig at de er genstand for Guds kærlighed, der hovedsagelig viser sig på to måder:

A) Gud ønsker det bedste for mennesker i det timelige liv. Derfor har han etableret forskellige ordninger og institutioner, som er hans redskaber til at holde det onde delvist i skak og til at skabe

Fremgang; Selv om vi er onde på bunden, kan vi lære at handle relativt godt.

relativ godhed i verden. En af de basale ordninger er forholdet mellem forældre og børn samt pædagogiske institutioner som fx skoler. Med andre ord: Børneopdragelse og skoledrift er redskaber i Guds hånd. Selv om ikke alle forældre og lærere ved det, er de på den måde redskaber for Guds kærlighed til børn.

B) Guds kærlighed er imidlertid så stor, at han ikke stiller sig tilfreds med at give os gaver, som kun er *relativt* gode, og som er *begrænsede* til de få år på jorden her. Guds kærlighed i fuldt flor ser vi i Jesus Kristus, der som sandt menneske og sand Gud lever det absolut gode liv, dør den ultimativt stedfortrædende død og opstår til et evigt nyt liv – for os. Skønt det ikke fremgår af casen, er Adam, hans forældre og lærere genstand for denne store kærlighed.

Hvad har Guds to kærlighedsudtryk så med Adam at gøre? Lad mig nævne fire ting:

1. *Adam har et grundlæggende behov for at blive elsket.* Forældrenes kærlighed bør have en anden kvantitet og kvalitet end lærernes – bl.a. fordi forældrene er i Adams liv, længe før han har mødt den første lærer eller pædagog. Forældrene er de vigtigste de første to-tre år, hvor basis lægges for Adams selvværd, som er afgørende for, hvordan han senere opfører sig i børnehaven og skolen. Det betyder ikke, at lærernes kærlighed – lad os kalde den for *omsorg* – ikke er vigtig. Selv om den ikke kan gøre det svigt, som Adam har været udsat for i barndomshjemmet, ugjort, så kan en lærers praktiske omsorg få stor betydning for Adams fortsatte liv.

2. *Adam er genstand for Guds store kærlighed.* Hvis Adam endnu ikke har hørt det, må han snarest muligt have det at vide. Han er afhængig af, at nogen fortæller ham det. Så møder du en dag Adam i en kristen teenklub eller på en kristen efterskole, så

fortæl ham det. Det er afgørende for hans timelige og evige liv. For det, Adam er i Guds øjne, er han virkelig. Jeg siger ikke, at alle Adams problemer bliver løst, hvis han ser, at han er elsket af Gud; men troen er aldrig uden virkning i det praktiske liv.

3. *Der er håb for Adam.* Man kan ikke være meget længere end en eftermiddag i det pædagogiske univers, hvis ikke man har et håb om, at ting kan blive bedre. Selv Adams forældre har givetvis en stump håb tilbage. Men på grundlag af det kristne menneskesyn maksimeres vores håb. De to måder, Gud elsker på, giver håb på både kort og lang sigt, ikke mindst fordi vi ved, at Gud er umådelig tålmodig. Det animerer også os til at øge vores tålmodighed over for Adam.

4. *Der er tilgivelse for Adam.* Han er nemlig ikke udelukkende "samspilsramt". Han er ikke primært "symptombærer" af dysfunktionelle familieforhold. Han er ikke alene et offer. Han er skyldig. Det er hans forældre og lærere også. Men selv om det er tungt at bære på skyld, er det dog bedre end at bære på den skam, som bliver konsekvensen af at være samspilsramt etc. Skam er der nemlig ikke tilgivelse for. Men det er der for skyld. Så på tilgivelsens baggrund er der mulighed for, at Adam kan begynde på en frisk. Men siden han kun er 12 år, har han et enormt behov for, at nogle troværdige voksne ikke bare taler om, men *repræsenterer* tilgivelsen. Og skammen, hvad med den? Den kan kun *elskes* (næsten) bort, jf. pkt. 1.

Hvad betyder det for håndtering af konflikter?

Det kristne menneskesyn leverer nogle grundlæggende præmisser, når vi skal handle i forhold til konflikter i det pædagogiske rum; men det giver ikke fikse og færdige opskrifter. For Gud har >

Carsten Hjorth Pedersen f. 1955

Læreruddannet i 1980. Førstelektor i pædagogik 2006.

Daglig leder og pædagogisk konsulent i Kristent Pædagogisk Institut.

Prædikant i LM.

ikke kastet en manual i hovedet på os. Han opmuntrer os til at bruge vores skønsomhed, fornuft og kreativitet og således tage ansvar for løsningen af talrige problemer i denne verden – lige fra at bygge en bro over Storebælt til at løse konflikter med børn.

Nogle af de vigtigste pejlemærker i det pædagogiske rum er ordpar, som på en og samme tid står i modsætning til hinanden og udfylder hinanden, så som:

- autoritet og frihed
- skyld og tilgivelse
- timelighed og evighed
- tro og fornuft
- forkyndelse og terapi
- arv og miljø

Disse ordpar er som fuglens to vinger. Det er tåbeligt at sige, at den ene af fuglens vinger er vigtigere end den anden. Den ene giver kun mening, hvis den anden også er der. Der må hele tiden tænkes og handles ud fra begge poler. Sådan også med konflikterne omkring Adam:

- Det kristne menneskesyn giver basis for at sige, at arvesynden er den dybeste årsag til både Adams og de voksnes destruktive adfærd. Vi er ikke gode på bunden. *Samtidig* er der håb for alle de involverede, fordi Gud har udrustet os på skabelsens plan til at dæmpe det onde i forebyggelse og helbredelse. På denne måde befrier det kristne menneskesyn

os både fra den blåøjede optimisme, som giver os skuffelse på skuffelse, og den dræbende pessimisme, der fører til passivitet og mismod.

- Det kristne menneskesyn giver basis for at sige, at Adam har skyld for de konflikter, han skaber. Men han er også et barn, der har været udsat for voksnes svigt, så de har også skyld for situationen. Det udelukker imidlertid ikke, at der *samtidig* skal sættes ind med terapi, gode pædagogiske metoder og psykologiske modeller, der tager afsæt i både børns og voksnes positive potentialer.
- Det kristne menneskesyn giver basis for at formidle Guds tilgivelse til Adam og de voksne omkring ham *samtidig* med, at Adam må bære sin straf, og flere af de voksne må tage skeen i den anden hånd. Selvom vi er onde på bunden, kan vi lære at handle relativt godt.

På basis af det kristne menneskesyn må vi kort sagt være forsigtige med *enstrengede* pædagogiske løsninger. 33 år i den pædagogiske verden har lært mig at være på vagt over for stadig nye pædagogiske frelsesmetoder, hvad enten det er konsekvenspædagogik, Trip-Trap, positiv psykologi, læringsstile, LP-modellen, anerkendende pædagogik eller ... (rækken er lang).

De rummer alle sammen gode ideer, som vi skal tage ved lære af. Men frelse er nu engang en sag, som alle andre end Gud bliver overanstrengt af at arbejde med.

Bibelen til børnene

AF BIRGITTE KJÆR

.....

Man værner sig let til Guds undere. Fascinationen, glæden og taknemmeligheden forsvinder. Så er det på tide at standse op og genopdage underet.

Bibelen er sådan et under. At vi små mennesker har mulighed for at lære den almægtige Gud at kende, fordi han selv taler til os! At vi i Ordet har mulighed for at nærme os den Hellige! At vi gennem Ordet kan blive os selv – i Kristus!

Det under må børnene få del i! Det er vores ansvar som voksne. Først og fremmest som forældre, men også som forældrenes medarbejdere: lærere på kristne skoler og voksne med ansvar for menighedens oplæring af børnene i kirke eller missionsforening.

Nu er Bibelen ikke ligefrem den oplagte børnebog! Med sine

66 bøger fra oldtiden med bl.a. love for det gamle israeltiske samfund, sublim poesi med mellemøstlige metaforer, sex-, tortur- og krigsberetninger, samt teologi på et højt intellektuelt niveau er Bibelen ikke umiddelbart børnevenlig. For slet ikke at tale om Bibelens mange sider og små bogstaver! Der er behov for en gennemtænkning af, hvordan mødet mellem Bibelen og børnene kan tilrettelægges, så børnene får mulighed for at få del i underet: At møde Gud i hans åbenbaring i Bibelen og vokse i troen og livet med ham. I første omgang handler det om, at barnet møder noget af Bibelens indhold, og senere handler det om, at de også møder Bibelen selv.

Mødet mellem barnet og Bibelen foregår altid i en atmosfære, som har betydning for mødet: Er de voksne optaget af det, der står i Bibelen? Tager de det alvorligt i deres eget liv? Er samværet >

Birgitte Kjær; Bibelen er ikke ligefrem den oplagte børnebog!

præget af Åndens frugter (Gal 5,22-23)? Mødet foregår også inden for en bestemt ramme, fx skolen, hjemmet, kirken, missionshuset. De forskellige rammer giver forskellige vilkår for mødet mellem barnet og Bibelen.¹

Bibelens indhold formidlet til børnene

Vi kan inddele Bibelens indhold i tre grupper: Den bibelske historie, lærestof og poetisk stof. Grupperne er delvist vævet sammen: Lærestoffet hjælper os til at forstå baggrunden for og betydningen af historien, og det poetiske stof afspejler livet med Gud midt i konkrete situationer. De tre grupper i Bibelen afspejles i tre forskellige genrer i formidlingen af Bibelens indhold: bibelhistorie, troslære og salmer/sange.

Bibelhistorien

Læser man bibelhistoriernes historie gennem de sidste knap 300 år², bliver det tydeligt, at bibelhistorie kan gribes meget forskelligt an. Vi kan stille to grundlæggende spørgsmål til bibelhistorien – hvad enten det er en skriftlig bibelhistorie, vi overvejer at bruge, eller vi vil udforme vores egen fortælling.

1) Hvordan hjælper fortællingen børnene ind i Bibelens verden?

Dette spørgsmål indeholder flere aspekter:

a) Hvordan løser vi de forståelsesmæssige problemer, som springer ud af, at teksterne er blevet til i en anden tid og en anden kultur? Fx: Hvordan får børnene forståelse af, hvad en tolder eller et tempel er? Og bliver fortællingen tydelig som (verdens)historie?

b) Et andet aspekt er, hvordan vi i fortællingen tager vare på det budskab, teksterne indeholder. Budskabet finder vi bl.a. i beretningens aktører, handlingsforløb og årsagssammenhænge.

Var det Gud eller Moses, der udfriede folket af Egypten? Hvorfor gjorde han det? Hvad ydede modstand mod Guds planer og med hvilke konsekvenser? Beretningerne i Bibelen indeholder dermed en forståelse af, hvordan Gud er, og hvordan livet skal leves. Nogle beretninger indeholder endog direkte moraler: "Gå du hen og gør ligeså!" Det fører over i det andet grundlæggende spørgsmål i forhold til formidlingen af Bibelens historie:

2) Hvordan hjælper vi Bibelens historie ind i børnenes verden?

Her er grundlæggende tre veje, som kan vælges enkeltvis eller kombineres:

a) Vi kan udforme fortællingen mhp. at fremme en identifikation mellem børnene og personer i beretningen. At Zakæus var en jødisk tolder i romerrigets tjeneste kan nedtones til fordel for, at Zakæus var en væmmelig fyr, ingen kunne lide. Børnene kan identificere sig med Zakæus eller med en af skaren og ud fra denne position opleve beretningens budskab så at sige på egen krop. Her er arbejdet med at hjælpe Bibelens historie ind i børnenes verden knyttet til selve udformningen af fortællingen.

b) Vi kan sammen med børnene reagere på Bibelens historie og dens budskab med undren, samtale, bøn og sang. Her ligger arbejdet med at hjælpe Bibelens historie ind i børnenes verden uden for selve fortællingen i et forspil og/eller et efterspil til fortællingen.

c) Fortællingen kan knyttes sammen med en direkte forkyndelse til børnene af de læremæssige pointer, beretningen indeholder. Her holdes to formidlingsformer sammen i ét: fortælling af bibelhistorie og forkyndelse af elementer fra troslæren. Det kan ske, så der lægges små forkyndelsesled ind undervejs i fortællingen, og det kan ske, så forkyndelsen følger umiddelbart efter

fortællingen. Det er dog også muligt at skille tingene mere ad, så forkyndelsen først følger efter andre aktiviteter i samværet. Bruges den løsning, undgår man de mulige faldgruber i de to andre løsninger: at fortællingen risikerer at falde fra hinanden, ved at vi på skift bevæger os ind i historien og ud af historien, eller at man risikerer at tabe børnenes interesse i overgangen mellem fortælling og forkyndelse.

Det er ikke nødvendigt, at en bibelhistorie løser begge opgaver. Historien kan stå alene – dvs. fortællingen leder børnene ind i den bibelske historie med det budskab, som implicit fremgår af historien. Hvad beretningen har at sige konkret ind i børnenes liv tematiseres ikke. Den enkelte beretning i Bibelen gør det sjældent, og derfor kan vi også lade være. Men beretningen i Bibelen indgår i en større bibelsk sammenhæng, som forkynder betydning af historien, og derfor kan vi også i nogle sammenhænge placere bibelhistorien ind i en sådan større sammenhæng.

Forskellige typer kreative tilgange kan være med til at fremme mødet mellem Bibelen og barnet: billeder, film, pc-spil, legetøj mv. Her må spørgsmålene også stilles: I hvor høj grad hjælper disse ting barnet ind i Bibelens verden, og i hvor høj grad hjælper de Bibelens historie ind i barnets verden?

Troslæren

Bibelhistorie er nok det, vi først tænker på, når vi spørger om, hvordan børn må møde Bibelens indhold. Det er der både teologiske og pædagogiske gode grunde til. Troslæren bliver da formidlet som enkeltstående pointer til bibelhistorierne, evt. understøttet af bibelvers. Men i den lutherske tradition har katekismen som en enkel og sammenhængende forståelse af Bibelens lærestof stået stærkt i oplæringen af børnene. Børnene skulle lære de ti bud, trosbekendelsen, fadervor, dåb og nadver og forstå indholdet i disse. Desværre udartede denne tradition sig til overdreven udenadslære af dybsindige teologiske udredninger. Berettiget kritik af dette førte til, at lærestoffet stort set forsvandt ud af oplæringen. Til en vis grad har andagtsbøger for børnefamilier og forskellige former for emneundervisning, samt konfirmandundervisningen varetaget formidlingen af denne del af Bibelens indhold. De seneste års store katekismeprojekt² har søgt at revitalisere katekismetraditionen og bearbejde den pædagogisk til nutidens børn. Børnene har nemlig også behov for at møde Bibelens læreindhold, formidlet ind i deres livssituation, tilpasset deres niveau og med en gradvis tilegnelse af de bibelske begreber. >

Om bibellæsning; Nogle børn har glæde af at hjælpes ind i egen bibellæsning som 9-årige, andre som 15-årige og andre slet ikke.

Poetisk stof. Sange og salmer

Her vil jeg blot hæfte mig ved to kriterier for kristen sang: At sange og salmer hver for sig tager vare på et aspekt i det samlede bibelske budskab, og at det samlede sangvalg giver et sandt helhedsbillede af Bibelens samlede budskab. Disse to aspekter er tydelige i LM Kids' nye sangbog *Vi Synger*. I omtalen af sangbogen står der bl.a.: "I arbejdet med sangbogen er der blevet ... søgt efter ... sange der repræsenterer sider af alle tre trosartikler og sange til livets små og store øjeblikke." ... uanset sangens alder og form så har målet været at finde den bibelske virkelighed og videregive den gennem sang og musik på børnenes præmisser."

Jeg forestiller mig, at vi i højere grad, end det vist er tilfældet, kan øse direkte af Bibelens poesi og lade børnene få glæde af dens billedrigdom. Læs fx Sl 18 med dens dramatiske billeder af, hvordan Gud svarer på bøn. Sådanne billeder kan bruges selvstændigt eller sammen med fortælling om Davids liv.

Børnenes møde med Bibelen selv

I arbejdet med formidlingen af Bibelens indhold til børn kan man samtidig have Bibelen fremme og fra tid til anden bruge den aktivt. Det gælder om at give børnene en gradvis introduktion til Bibelen selv.

Når børn er blevet klar til at lytte til lidt større sammenhængende historier, kan man læse bibelhistorie op direkte fra Bibelen. Det gælder især lange passager fra de historiske bøger i GT og fra Apostlenes Gerninger.

Når børnene så småt selv kan begynde at læse i Bibelen, kan de læse enkelte bibelord eller læse en kendt beretning. Teksten i Bibelens standardudgave er læseteknisk vanskelig. Man kan

overveje at bruge *Bibelen. Udvalgte fortællinger*, hvor der er udvalgt en række beretninger fra Bibelen (+ enkelte salmer og Paulus-tekster) i den autoriserede oversættelse. Teksterne står her med pænt store bogstaver og sat op som i en almindelig bog med god luft omkring og enkelte farvestrålende illustrationer. Man kan også vælge en enklere oversættelse.

I børnenes selvstændige arbejde med Bibelen står to modsatte forhold op mod hinanden:

- 1) At børnene skal møde Bibelen som en gave og et under, og at pligt derfor kan være et fremmedelement, som ødelægger dette.
- 2) At pligt kan fremme mødet med Bibelen og udbyttet af det.

Det kræver visdom af forældre, lærere, klubmedarbejdere og andre at veje disse to forhold op mod hinanden i de konkrete situationer. Nogle børn har fx glæde af at hjælpes ind i egen bibellæsning som 9-årige, andre som 15-årige og andre slet ikke. De må møde Ordet på anden måde.

Men passer Bibelen overhovedet for børn?

Ja, og nej. Vi har i det tidligere forholdt os til, hvordan vi må formidle *indholdet*, før selve *bogen* bringes direkte i spil for børnene. Men egner hele det bibelske indhold sig for børn? Frelse, fortællelse, nådegaver, anfægtelse, sex, krig ...?

Jeg tror, vi skal tegne et sandt billede af Bibelens indhold for børnene, men ikke et *fuldstændigt*. Det billede, vi giver de mindre børn af Gud og af livet, skal være sandt – og kun sådan kan det holde til, at barnet med alderen gør sig stadig nye erfaringer med troen og livet. Langsomt må billedet fyldes ud med stadig flere detaljer og stadig mere dybde, efterhånden som barnet kan

Birgitte Kjær, f. 1957

Læreruddannet 1981 og cand.philol. i kristendomskundskab og pædagogik 1994. Sognemedhjælper i Emdrup Kirke, underviser i religionspædagogiske fag på Dansk Bibel-Institut og kursus- og foredragsholder. Forfatter til bl.a. *Nu skal vi læse*. En andagtsbog for børnefamilier (DLF 1994) og *Giv børnene det bedste* (LogosMedia 2007)

rumme dem. Det handler både om børns generelle udvikling og om forskelle i følsomhed hos børnene.

Børn skal fx ikke pånødes anfægtelse. De skal kunne være lige så trygge ved at Gud i dåben blev deres far, som de skal kunne være trygge ved deres egne forældre. De kan heller ikke rumme en generel syndserkendelse, men må erkende enkeltsynder, som de siger undskyld for. Og barnet må langsomt få pålagt flere bibelske opgaver og mere ansvar op gennem alderen, så barnet hverken overbelastes med ansvar eller blot opfattes som et vedhæng i menighedens sammenhæng.⁴

Visionen

Det handler om at nå en ny generation med ordet om Gud. Det handler om at nå den på en sådan måde, at børnene og de unge får mulighed for at vokse op til selvstændighed og modenhed i troens liv med Gud – så de igen kan række Ordet til deres generation og til den næste generation.

- 1 Om kristendomsformidlingen i de forskellige rammer, se Birgitte Kjær: Det gælder børnene, i *Troen, teksten og konteksten. Festskrift til Torben Kjær*, LogosMedia 2009, s. 41-72
- 2 Edith Aller har i bogen: *Børns bibelhistorier – sprogbrug, historie og funktion*, Aros Underviser 2009 leveret analyser og analysemodeller til bibelhistorier siden 1728
- 3 Se www.katekismusprojekt.dk
- 4 Dette tema udfoldes i Carsten Hjorth Pedersen: *Barnetro og voksentro*, KPI 2007

Børneopdragelse i virkelighedens stress og jag

AF SAMUEL HVIDBERG

Da jeg blev spurgt om at skrive til Budskabet, var det med sommerfugle i maven, at jeg sagde ja. Budskabet – LM's toneangivende blad – hvad skulle jeg kunne bidrage med af visdomsord? Jeg er ikke pædagogisk konsulent eller toneangivende leder med et klogt hoved. Jeg er bare mig, far og pædagog. Men med fokus på, at det skulle været et vidnesbyrd, fik jeg frimodighed til at sige ja til opgaven.

Ideal og virkelighed

Jeg lukker lige mine øjne og tænker på en hektisk uge. Arbejde, transport, indkøb, børneklub, juniorklub, mælkebøtter i græsplænen, beskidte vinduer, rengøring, madpakker, tøjvask, støvsug-

ning, bilvask, en opgave i menigheden, bibelstudiegruppe, for sent i seng, børnenes fritidsaktiviteter, legeaftaler, dårligt humør, lektier osv., osv. Prøv du nu det samme!

Det er sjældent, jeg har problemer med at fylde hverdagen ud. Snarere er det et problem for mig at vælge fra og sige stop. Når jeg på den måde lukker øjnene og tænker på en travl – og måske lidt for almindelig – uge, så kan jeg næsten blive træt på forhånd.

De billeder, jeg ser af mig og mine børn, er ikke altid de billeder, jeg drømmer om at se. Jeg vil gerne se den energifyldte far, der får tryllet mælkebøtterne væk uden at det går ud over fodboldkampen i baghaven, og hvor der samtidig er overskud til at klare en konflikt mellem drengene på en konstruktiv måde, at snørebåndene bliver bundet ved hjælp af en god guidning, og den mindste får et anerkendende (ikke rosende!) ord om sandkagen.

Personligt; De billeder, jeg ser af mig og mine børn, er ikke altid de billeder, jeg drømmer om at se.

Men det er desværre ikke altid sådan, jeg ser mig selv. Tit bliver mælkebøttekampen for lang, og fodboldkampen for kort, hvilket på forhånd har dødsdømt den, da den mellemstes opmærksomhedsbehov slet ikke bliver dækket, hvilket får ham til at provokere den store. Så har vi konflikten, og den bliver ikke løst konstruktivt, da mit energioverskud ikke er til stede, fordi jeg er træt efter en hård arbejdsdag og en nattesøvn, der var for kort. Og derfor bliver der i stedet skældt ud på drengene, og den mindstes sandkage bliver kun bemærket med: "Ja den er godt nok fin", og de løse snøreband bliver bundet med en kommentar om, at det er skørt at tage fodboldstøvler på for syv minutters fodboldspil.

Det, jeg mener, er, at mine idealer ikke altid står mål med min virkelighed. Så derfor har jeg prøvet at knokle på og lægge endnu flere kræfter i huset med den lange liste over vedligeholdelsesopgaver, dagligdagen med dens opgaver, jobbet, opgaven i menigheden og idealet om den perfekte forælder. Og hvad endte det med? En nedtur, lykkepiller og to års samtaleterapi.

Hvilke pointer har livet så lært mig indtil nu? Jeg vil nævne syv ting.

Prioriter

For det første må jeg prioritere min hverdag. Hvad er det egentlig, jeg vil? Hvad er jeg her egentlig for? Hvad er Guds vilje med mit liv?

Som ægtepar må vi lave en værdiliste. Den behøver ikke være skriftlig, men det er vigtigt, at vi har snakket om, hvad der er vigtigst for os? Hvilke værdier vil vi gerne have for vores hjem? Og hvordan vil vi bruge vores tid?

Jeg har det af natur sådan, at jeg gerne vil det hele og gerne vil stille alle tilfreds. Men når jeg prøver på det, ender det som regel

med, at jeg ikke får gjort noget helt færdigt, og jeg får ikke stillet nogen tilfreds. Det er nok ikke sidste gang, jeg har prøvet at blæse og have mel i munden samtidig, selv om jeg kender resultatet på forhånd. Derfor må jeg af og til stoppe op og kontrollere, om jeg gør det, jeg tror, jeg gør! For når jeg prøver at være gartner og fjerner mælkebøtter, samtidig med at jeg gerne vil være en opmærksomhedsgivende far, gør jeg ikke det, der har størst værdi for mig. Hvad skete der egentlig ved at lade de mælkebøtter stå, og så kun spille fodbold og spise sandkager?

Drop det perfekte

For det andet: Jeg må droppe det perfekte forbillede. Min genbos forhåbning og indkørsel er virkelig pæn og ren i forhold til min, og hvor har jeg tit sukket for mig selv, når jeg har kigget over vejen eller bladret i "Bo Bedre" (læs evt. "Bo bedre og få det værre") eller et af de mange andre livsstilsmagasiner.

Mange gør det bedre end jeg, og dem, der ikke gør, lægger jeg ikke mærke til. Kun det perfekte er godt nok. Det perfekte hjem, det perfekte ægteskab, det perfekte arbejde, den perfekte hverdagslogistik. Men jeg ved det godt. Det bliver først perfekt på den nye jord. Jeg kan til nød acceptere at hjem, ægteskab, arbejde og logistik ikke er perfekt. Vi gør det så godt vi kan, og kan lære at leve med resultatet. Men kan vi acceptere, at livet for vores børn ikke er perfekt? Kan vi acceptere, at vi ikke er perfekte som forældre? Kan jeg acceptere, at jeg ikke lever op til det forbillede, jeg havde? Apropos det perfekte forbillede, så var det vist godt nok at få Jesus på banen. I ham har vi ét forbillede, vi ikke må droppe. Men dem fra "Bo Bedre" og alle de andre må jeg droppe. Det leder mig automatisk videre til næste punkt. >

Husk; Livet bliver først perfekt på den nye jord.

Accepter manglerne

For det tredje: Jeg må slutte fred med mine mangler. Det kan måske lyde meget provokerende. Og i én forstand skal jeg ikke slutte fred med dem. Mine mangler, min ufuldkommenhed er et resultat af synden i mit liv, og her må jeg ikke slutte fred. I spændingen mellem lov og evangeliet må jeg dræbe det gamle menneske. Jo, jo. Så sandt som det er sagt. Men ærlig talt. Tit føler jeg, at jeg ikke slår til, men at jeg kan gøre det bedre – burde gøre det bedre. Jeg slår kun 75 % til som forælder, hvilket vil sige at jeg mangler 25 %. Kan jeg glæde mig over de 75 %, eller har jeg dårlig samvittighed over de manglende 25 %. Og hvordan lever jeg så med det? Det gør jeg ved at spørge mig selv: Mine fejl og mangler, er det noget, jeg kan gøre noget ved? Så gør jeg det! Hvis ikke, så må jeg slutte fred med at de er der og simpelt hen acceptere, at "sådan ligger landet". Det er lettere sagt end gjort. Men for mig er alternativet værre: Konstant dårlig samvittighed.

Bliv vred

For det fjerde: Bliv blot vred, men synd ikke (Ef 4,26). Ind i mellem bliver jeg vred. Jeg har som barn og ung været meget konfliktsky. Og da jeg på seminariet i en drametime skulle spille en vred mand, lykkedes det meget dårlig. Det hjalp lidt at blive gift. Men endnu mere hjalp det, da jeg blev far, og siden 1998 har vrede været min trofaste følgesvend. Hvad siger det bibelord så mig ift. forældre/barn relationen? Når jeg skal forklare dét, for de andre forældre i børnehaven, hvor jeg arbejder, bruger jeg af og til formuleringen: "Behold aben på dine egne skuldre". Lad bare dit barn vide, at du er vred over det, som barnet har gjort eller undladt at gøre. Sæt ord på dine følelser, og lad det evt. få en konsekvens, hvis du vurderer, at situationen kræver det. Men i dit ordvalg må

du formulere dig på en måde, så du selv beholder ansvaret for dine egne følelser, din egen vrede. Når jeg er vred, opstår der ofte situationer, hvor jeg er nødt til at sige nej til mit barn. I den forbindelse vil jeg anbefale en artikel, der var at finde på www.qcom.dk og den hedder ganske enkelt: Sig nej på en anerkendende måde.

Sig undskyld

For det femte: Sig undskyld. Det hænder, at det er mig, der er skyld i en konflikt. Måske har jeg lovet mere, end jeg kan holde, eller jeg er for træt og bliver urimelig. Faktum er, at mine børn af og til har fået et møgfald, hvor de ikke skulle have haft det. Jeg tror sent, jeg glemmer, den første gang jeg oplevede det. Det var den førstefødte, det gik ud over en aften, hvor han har været 7-8 måneder gammel, og det var noget med at spise aftensmad. Jeg husker ikke hvad, men jeg husker, at jeg lagde ham grædende ned i tremmesengen. Da det hele var kølet lidt af, kunne jeg godt se, at det var mig, der havde været urimelig, og jeg gik ind og sagde undskyld til min hustru, som imidlertid var ganske nøgtern og konstaterede, at det ikke var hende, der skulle modtage den undskyldning; det havde hun ikke noget med at gøre. Så måtte jeg ind til tremmesengen, nulre lidt i håret på min halvt sovende søn og sige: "Undskyld, jeg var urimelig, og det er jeg ked af". Han fattede ikke en døjt, og det ændrede ikke noget for og i ham. Men det gjorde det så sandelig for mig. Skal mit barn lære at tage ansvar for sine handlinger, må jeg først lære at tage ansvar for mine!

Evangeliets hvile

For det sjette: Jeg må leve i evangeliet. Mine manglende eller dårlige prioriteringer, mit urealistiske forbillede, mine mangler som forælder, min vrede, og når jeg ikke siger undskyld, eller hvad

Samuel Hvidberg f. 1973
 Uddannet pædagog i 2001
 Pædagog i børnehuset Vimmerby
 Rådgiver for forlovede par, prædikant

det end er, der kan tynde mig i forælderrollen; jeg må lægge det hele hos Jesus, som siger: "Kom hid til mig alle I som slider jer trætte og bærer tunge byrder, og jeg vil give jer hvile"(Matt 11,28). Tænk, alt det som mine børn, min kone og jeg selv kan anklage mig for, det har Jesus naglet fast til korset. Den dårlige samvittighed kan ikke blive ret gammel, når jeg hviler i det. Mine mangler som ægtefælle, arbejdskollega, og hvad jeg end er engageret i, kan jeg arbejde med og på og lade evangeliet give mig fred, når jeg ikke slår til. Paradoksalt nok har jeg også brug for evangeliets hvile, når jeg føler jeg slår til – men lad det nu være et emne til en anden gang. Men der, hvor det er svært, er, som før nævnt, når det er mine børn, det går ud over. Det smerter mig som forælder, og det kan være en meget tung byrde at bære. Men lige netop det gør Jesu ord relevante. Der, hvor det smerter mig mest, at jeg ikke slår til, der kommer Jesus og rækker mig hvilen i evangeliet. Det må jeg tage til mig. Og så må jeg lægge de 25 %, som jeg føler, jeg

mangler – og for øvrigt også de 75 %, som jeg føler, jeg magter, over i Jesu hænder. Og hvile i, at mine børn i bund og grund er hans børn, som jeg har bare fået i forvaring. Når det er hans børn, og når han nu en gang er deres Gud og vil være det hele deres liv, så er mine børn i de bedste hænder. Og mon så ikke de overlever at være i forvaring hos nogle forældre, som kun slår 75 % til.

Bed

Det syvende og sidste er, at jeg må bede med mit barn. Ved andagten efter aftensmaden eller når det er puttetid, må jeg tale med mine børn om dagen, og vi kan sammen sætte ord på godt og skidt og nævne det for Jesus, når vi beder. Men det er dog vigtigst for mig, at mine børn lærer at sige tak. Derfor er det blevet en vane for mig, at jeg først spørger, om de har noget at sige tak for. Vi har mange ting vi kan "ak-kø" for, og derfor synes jeg, at det er vigtigt at øve sig i at få øje på de ting, der er at være taknemmelig for.

Ny uddannelse om børn, unge og kristendom

AF BIRGITTE KJÆR

.....

Dansk Bibel-Institut har fra efteråret 2009 startet en ny uddannelse med navnet "Åben uddannelse i kristendom".

Børn, der er glade for at være børn af Gud og lever med ham.

Unge, der er rodfæstede og grundfæstede i troen og lever i verden uden at være af verden, i tjeneste for Gud og næsten!

Dét drømmer vi om for børn og unge. Derfor giver forældre plads for Guds ord i hjemmet, lærere og pædagoger forkynder og underviser i kristendom på kristne skoler, og i missionsforeninger og i kirker oplæres børn og unge. Ordet må gives videre til tro og til vækst i troen.

Udfordringerne er store. Hovedstrømningen i samfundet har fjernet sig langt fra den bibelske virkelighedsforståelse og etik. Det giver et stort behov for oplæring, så børn og unge bliver fortrolige med Bibelen og forståelsen af den: Hvorfor skulle Bibelen tale sandt om alting? Bibelen kan jo tolkes på mange måder. I øvrigt findes der mere spændende menigheder end den, hvor jeg er vokset op! Og jeg forstår ikke, hvorfor der er så meget ondt i verden, hvis Gud virkelig er kærlig! Siger Bibelen forresten, at vi skal vente med sex til ægteskabet – og at vi kun må gifte os med en af modsatte køn? Og hvis den gør, er det så ikke bare noget tidsbestemt? Engagerer vi os ikke alt for lidt i klimaet og fattigdommen i verden? Hvis vi altså orker at engagere os ... om lidt er der et nyt underholdningsprogram i tv, og jeg skal også lige på

Facebook ...

Skal børn og unge få hjælp til kende Gud, forstå verden i lys af Bibelen og leve deres liv i lydighed mod Gud og i kærlighed til Gud og næsten, så må de få en omfattende og dybtgående oplæring i en stor variation af alderssvarende former. Og derfor må de voksne, der skal formidle evangeliet til børn og unge, have en omfattende og dybtgående uddannelse. Det har mange fået gennem bibelskoler, menighedernes bibelundervisning og selvstændige studier gennem årene. Men egentlige uddannelsesmuligheder på bibeltro grund har der ikke været mange af.

Her kommer Dansk Bibel-Institut ind i billedet med "Åben uddannelse i kristendom". Nuværende og kommende lærere, sogne-medhjælpere, børne- og ungdomskonsulenter og gerne også frivillige medarbejdere kan få studier på heltid (fx 1 år), deltid eller som enkeltfag. Der kan læses GT, NT, kirke- og missionshistorie, dogmatik, etik og livsforståelse, missionsfag, kulturfag, religion, filosofihistorie og fra sommeren 2010 også fagene "Missional kirke" og "Børn, unge og kristendom" med mulighed for fordybelse i kateketik og/eller fagdidaktik. Her er også folkeskolens kulturelt begrundede kristendomsfag tænkt med.

Det er DBIs ét-årige TKM-uddannelse, der er blevet videreudviklet, så både missionærer og flere andre målgrupper i endnu højere grad kan få glæde af den. Læs mere om uddannelsen på www.dbi.edu. Og tænk gerne med på, hvem der skal opmuntres til at dygtiggøre sig til en tjeneste med Ordet for børn og unge!

Horisont;

Spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng. Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Talentfuld?

Journalist Iben Thranholm peger under "Kirkeligt set" i Kristeligt Dagblad d. 18.9. på, om Gud mon ønsker at sige noget til vores tid gennem DR's underholdnings-show "Talent 09"?

Hun skriver bl.a.:

Talent 09 er en paradeopvisning i, hvor desperate mennesker i dag er, efter at deres liv skal få betydning.

...

Internetsider som MySpace og YouTube, der også bruges til at vise sig selv og ens kunnen frem i troen på, at nogen derude et eller andet sted vil lægge mærke til en, vidner om et enormt behov for at blive set og få betydning.

"Talent 09" tjener derfor som en national platform, hvor alle de usete er gået sammen i kampen om at finde nogen, der vil fremhæve deres person og være talsmænd i en kold og upersonlig verden. Men er showet også et forkastelsens og fordømmelsens sted? På nær den ene vinder må alle andre gå skuffede og grædende hjem uden at have fået den betydning, de har så hårdt brug for og kom for at få. Men selv vinderen må sande, at berømmelsen slukkes sammen med rampelysene på scenen.

Her peger Iben Thranholm på, at vinderen af Talent 08 og X-Factor nærmest er blevet væk!

"Talent 09", som er et verdensomspændende tv-koncept, der går sin sejrsgang i andre lande, viser, hvordan millioner af mennesker insisterer på, at deres liv har betydning.

De gør de helt ret i – og deres insisteren kommer, uden at de er klar over det, til at pege på menneskets behov for Gud. Kristendommen fortæller, at hvert eneste menneske er skabt i Guds billede. Mennesker har betydning, fordi Gud har skabt dem til at have betydning.

Alene derfor er der grund til at føle sig betydningsfuld og ikke, fordi Jokeren, Hella Joof og Nikolaj Koppel tager nogen til nåde og vender tommelfingeren opad.

Til sidst kommer Iben Thranholm ind på, hvordan Jesus altid viste mennesker på sin vej, hvor betydningsfulde de var, og hun stiller afslutningsvis spørgsmålet, om der mon er nogen, der har glemt at fortælle disse betydnings søgende mennesker noget? Er det et nødråb, vi bør høre?

Jesus møder stadig mennesker på samme måde. I livet med ham behøver ingen at anstrenge sig for at blive set eller have betydning. Lad os lytte godt efter,

når det i Esajas 43 lyder: "Du er dyrebar i mine øjne, højt agtet, og jeg elsker dig". Og det er endda helt uden nogen præstation fra vores side! Det budskab trænger rigtig mange til at høre! Du og jeg må derfor ikke grave vores talenter ned, men sætte det i omløb, vi nu har fået betroet hver især, lidt eller meget!

Det er da forresten tankevækkende, at ingen ordbog i forklaringen af ordet "talent" kan komme udenom Matt 25,14 ff.

LDM

Kirken og klimaet

På hjemmesiden www.gronkirke.dk kan man bl.a. læse følgende:

Spørgsmålet om kirkens klima- og miljøengagement er et spørgsmål om troværdighed. Kirkens praksis må ikke dementere dens tro ved at ikke at have et anstændigt forhold til klimaet og miljøet. Vores plads i skaberværket gør, at vi ikke kan ignorere konsekvenserne af, hvad vi siger og gør.

...

Vores miljøansvar som kristne er en logisk konsekvens af vores tro. Kirken er det ubetinget grundlæggende fællesskab, som Gud stifter af alle mulige forskellige mennesker

Klima; Kirken bør gå i forreste linje som den, der forener en moralsk og religiøs begrundelse for at gøre en miljøindsats.

med forskellige indsigter og kompetencer. Derfor er kirken selvskrevet til at forene sine teologiske, etiske, ingeniørmæssige, naturfaglige, økonomiske (m.m.) indsigter i naturens miljø og klima. Opgaven er at arbejde på en forbedret adfærd i forhold til miljø og klima.

...

Guds omsorg gælder hele skaberværket; rig og fattig, mennesker og alle andre skabninger og vores fælles miljø og fremtid. Du skal elske Gud af hele dit hjerte og med hele din person og din næste som dig selv! Den kristne kærlighed er dobbelt, men dens mål er entydigt:

1. Vi skal bekæmpe nød og dele rigdom. Der er en tæt og direkte sammenhæng mellem miljøødelæggelse og menneskelig nød i verdens fattige områder. Vi må ikke lade dem lide under konsekvenserne af vores materielle forbrug.

2. Tværtimod skal vi som Guds kirke på Jorden bede om og arbejde for at nødens onde cirkel bliver brudt i den tredje verden. Det kræver en helhjertet miljøindsats; ude og hjemme!

3. Blomstring og bæredygtighed for Jordens folk forudsætter et blomstrende og bæredygtigt, sundt og naturligt miljø! Når Jesus kalder sig selv den gode hyrde,

der er kommet, for at vi kan have liv og det i overflod (Johannesevangeliet 10,10), er det helt sikkert ikke en opfordring til uhæmmet forbrug af materielle goder. Overfloden består af liv og kærlighed, som i modsætning til materielle goder netop vokser af at blive brugt:

1. Evangeliet får liv og kærlighed til at gro. Derfor skaber det plads i vores livsglæde og kærlighedsgerninger til både fremtidige generationer og skaberværkets mangfoldighed af ikke-menneskelige væsner.

2. Troen på Jesus Kristus er troen på, at menneskelig civilisation er forenelig med skaberværkets integritet, dvs. sundhed.

3. Troen på Jesus Kristus giver os glæde og lyst til (som englænderne siger): Reduce, refuse, reuse, recycle, altså at reducere forbruget, nægte at bruge virkelig slemme produkter, kopiere på begge sider af papiret og at sende papiret til genbrug bagefter.

...

Kirken bør ikke lukke sig om sig selv, men være kirke i verden. Når verden befinder sig i voksende miljø- og klimakriser, skal kirken i ord og gerning tage situationen alvorligt. Guds rige er midt blandt os. Det skal ikke modsiges fra prædikestolen og det skal ikke modarbejdes med vores fysiske udfoldelse. Det er på høje tid, vi skrider

til handling og ord!

Der er ingen tvivl om, at folkene bag Grøn Kirke har et legitimt anliggende. Vi må som kristne tage ansvar for Guds skaberværk og en ansvarlig forvaltning af det. Fremhævelsen af "En tæt og direkte sammenhæng mellem miljøødelæggelse og menneskelig nød i verdens fattige områder" udfordrer os som internationalt engagerede kristne.

Samtidig kan – og bør – man altid diskutere, hvornår en sådan mærkesag krydser grænsen og tager fokus fra kirkens egentlige opgave. Og eksempelvis brugen af Joh 10,10 i ovenstående citat lader utvivlsomt meget tilbage at ønske. Man fristes næsten til at sige, at der her udledes rigtige pointer af den forkerte tekst. Det liv, Jesus kom for at give, handler ikke bare om livet her på jorden, men om selve det evige, åndelige liv, som venter enhver som tror. Det evangelium må være centrum i den kristne menighed.

Men vi må bare ikke bruge den livsvigtige kamp for at holde centrum i midten som en undskyldning for ikke at tage den store klima-udfordring ind over os og både som mennesker og kristne.

De fremmede?

AF HANNA ESMARCH LUND

.....

For nogen tid siden læste jeg i Kristeligt Dagblad om en farmor fra Jylland, der var på besøg hos sin familie i København. Barnebarnet havde samme dag fået det nye klassebillede med hjem fra skolen, og hun var meget begejstret over at kunne vise det til sin farmor. Da farmoren havde betragtet billedet noget tid, konkluderede hun: "Der er mange fremmede i din klasse." Hvortil barnebarnet undrende svarede: "Nej farmor, jeg kender da dem alle sammen."

De fremmede er kun fremmede, indtil vi har lært dem at kende. Sådan er det. Når først vi har lært menneskerne at kende, er de ikke længere fremmede – så bliver de vores arbejdskollega, bekendte eller ven. Derfor er integration så vigtigt i dag. De frem-

mede i vores land må ikke fortsætte med at være fremmede. I stedet må de blive nogen, vi kender og holder af.

Jeg ønsker med denne artikel at være med til at inspirere dig til at gå ind i integrationsarbejdet. Det er et arbejde, som på mange måder er oplevelsesrigt og udfordrende, og hvor du kommer til at opdage nye sider af dig selv, din næste og Gud. Det er i hvert fald det, jeg har oplevet!

Hvem er de fremmede?

Når vi taler om de fremmede – hvem er det så vi taler om? I daglig tale er det oftest mennesker fra tredjeverdens lande, der menes. Gruppen er dog mere blandet og spænder i virkeligheden over alle mennesker, der ikke er danske. Gruppen består i store træk af fire forskellige grupper.

Vigtigt; Dagsordenen for at gå ind i integrationsarbejdet må ikke alene være mission.

Kvoteflygtninge

Kvoteflygtninge er mennesker, der opholder sig i en af FN's flygtningelejre rundt om i verden. Hvert år bliver der sendt en dansk delegation ud til flygtningelejren for at udvælge hvilke flygtninge, vi vil modtage i Danmark. De udvalgte flygtninge bliver sendt direkte fra flygtningelejren og til den kommune, som skal modtage de enkelte flygtninge.

Asylansøgere

Asylansøgere er flygtninge, der selv er kommet til Danmark for at søge asyl. Disse mennesker bliver placeret i asylcentre rundt om i Danmark, mens deres sag bliver behandlet. Sagsbehandlingstiden kan variere meget fra få måneder til flere år. Nogle af disse asylansøgere får opholdstilladelse og bliver udplaceret i landets kommuner, mens andre bliver sendt hjem.

Indvandrere

Indvandrere er mennesker, der er søgt til Danmark for at arbejde. Det er ikke længere muligt at komme til Danmark som indvandrer fra et tredjeverdens land, med mindre man er kvalificeret til et job, hvor vi i Danmark har mangel på arbejdskraft, fx læger. De indvandrere, der i dag kommer til Danmark, er i stedet mennesker fra EU. De kan frit søge arbejde i Danmark.

Familiesammenførte

Denne gruppe består af familiemedlemmer til flygtninge, indvandrere og danskere.

Gruppen af mennesker med anden etnisk baggrund end dansk er altså meget forskellig. Og selvom vi har at gøre med to men-

nesker fra samme land, er der meget stor forskel. For eksempel har Hassan gået på universitetet og er opvokset i et storbysamfund, hvorimod Faduma er opvokset i en landsby i bjergene og er analfabet. Deres evne til at lære sproget, få et arbejde og generelt forstå, hvordan samfundet fungerer i Danmark, vil selvsagt være meget forskellig. Man møder altså ikke en bestemt etnisk gruppe, men enkelte mennesker, der har hver deres forudsætninger, baggrunde og personligheder.

Tro

Som kristne ønsker vi altid for vores næste, at de skal få lov at se Jesus som deres frelser. Men dagsordenen for at gå ind i integrationsarbejdet må ikke alene være mission. Først og fremmest skal du have lyst til at blive venner med et menneske fra et andet land. Du skal ønske at lære disse mennesker at kende, uanset deres interesse for kristendommen. Det vil være forkert, hvis vores medmennesker oplever, at de kun er interessante som venner, så længe de er interesserede i kristendommen.

Religion er sjældent tabubelagt på samme måde, som det er i Danmark, og derfor vil det tit være helt naturligt at tale om tro. De fleste udlændige, jeg har mødt, synes det er langt mere underligt, at nogle mennesker ikke tror på en gud, end at man tror på en anden gud. Der vil ofte være en del fælles referencepunkter som fx moral, etik og behovet for at søge Gud.

Min ven fra Pakistan siger tit, at hun ville ønske, jeg blev muslim. Jeg kan bare svare, at jeg bestemt også ønsker for hende, at hun skal blive en kristen. Vi ønsker jo at dele det bedste, vi har, med hinanden, og det er der ikke noget hemmeligt i!

Samtidig skal vi ikke glemme, at en del af de flygtninge og indvandrere, der kommer til Danmark, er kristne. Flere end vi ligø

Hanna Esmarch Lund f. 1979

Socialrådgiver i Integrationsafdelingen i Ringkøbing-Skjern Kommune.

Tidligere aktiv i det frivillige integrationsarbejde på Vesterbro i København og på Tværkulturelt Center. Har arbejdet deltid på Mødestedet på Vesterbro (Danmissions værested for flygtninge og indvandrere) igennem ca. et år.

går og regner med. Der har vi en stor udfordring som menighed. Det er vigtigt, at vi har fokus på både det åndelige og sociale. En flygtning, som kommer hertil, har ofte mistet alt – eller næsten alt: sit netværk og familie. Det er derfor vigtigt, at vi som menighed også har det sociale aspekt ind over. Det er en stor opgave, der kræver tid. Det er også vigtigt at inddrage vores udenlandske medkristne i menighedsarbejdet, så snart det er muligt. Det giver tilhørsforhold til menigheden og gør det indbyrdes forhold mere ligeværdigt.

Hvad skal man være opmærksom på?

Når du oplever ting, du ikke forstår eller undrer dig over, så vær ikke bange for at spørge. Ellers kan det hurtigt give store misforståelser og skabe mistillid. Et af de første år jeg var frivillig, roste jeg en lille piges skønhed til hendes mor. Herefter gav moren sin pige en lussing – hvilket jeg blev forarget over.

Senere fandt jeg ud af, at kvinden troede, at hvis et barn blev særlig fremhævet, vil den onde få øje på barnet og sørge for at skade det. Så lussingen var et forsøg på at aflede den ondes opmærksomhed, så han ikke opdagede, at hendes datter var noget særligt. Altså var lussingen et udslag af kærlighed. Også selvom jeg syntes, det så ud til at være det modsatte. Dermed ikke sagt, at det er ok at slå sit barn. Men vær frimodig og spørg og sæt samtidig ord på, hvordan du oplever det. Du kan lære nye ting, og samtidig kan du give flygtningen en nøgle til at forstå vores kultur lidt bedre.

Menneskerne, vi møder i integrationsarbejdet, har meget forskelligt med i bagagen. Særligt flygtninge har ofte oplevet mange voldsomme og forfærdelige ting.

Oplever du, at flygtningen trænger til anden eller mere støtte, end du kan give, så tal med personen og tag så sammen kontakt til kommunen. Dette gælder uanset om pågældende har arbejde eller ej. Du skal blot være opmærksom på, at rådgiveren ikke har lov til at give dig oplysninger om flygtningen uden dennes samtykke.

Hvordan komme i gang?

Hvis du sidder og tænker, at du har lyst til at blive besøgsven eller -familie for en med anden etnisk baggrund, hjælpe i en lektiecafé eller som lektiehjælper, deltage i "middag på tværs" eller på anden måde har lyst til at bidrage, hvordan kommer du så i gang?

Der er flere muligheder. Du kan først og fremmest klikke ind på LM's hjemmeside www.dlm.dk/integration. Her kan du finde oplysninger om integrationsarbejdet i LM og hvilke forskellige tilbud, der er. Du kan kontakte en af integrationskonsulenterne og høre, om der allerede er eksisterende arbejde i dit område, eller du kan få hjælp til at starte det op.

Hvis der ikke er et eksisterende LM arbejde i byen, og du ikke har mod på at starte noget op, kan du undersøge, om der er andre organisationer, der arbejder med integration i dit område. Du kan fx kontakte Tværkulturelt Center (landsdækkende tværkirkelig organisation med formålet at fremme integration), Dansk Røde Kors eller Dansk Flygtningehjælp.

Er vi virkelig fri fra loven?

Om det nye paulusperspektiv

AF NICOLAI TECHOW

.....

I den nytestamentlige frontforskning står det såkaldt nye paulusperspektiv (NPP) ikke nær så stærkt, som det har gjort. Men på mere populært niveau er det netop i disse år på sit måske allertørste. Desuden er der store ting på spil, idet NPP står i modsætning til den centrale reformatoriske forståelse af retfærdiggørelsen. I sidste ende gælder det spørgsmålet, om vi frelses ved tro uden gerninger. Derfor er det relevant her at give en forenklet og komprimeret introduktion til NPP fokuseret omkring forståelsen af retfærdiggørelseslæren.

Hvad går det ud på?

NPP er flere ting. Værd at nævne er, at selvom der findes "fromme" og fyldige undtagelser, så ser de fleste repræsentanter for NPP Paulus som en ivrig missionær med først og fremmest pragmati-

ske anliggender. Og hans teologiske tanker ses som efterrationaliseringer i forhold til disse i forskellige konkrete missionssituationer, med hvad det indebærer af selvmodsigelser eller i hvert fald begrænset sammenhæng. Paulus' breve er produkter af sociologiske dynamikker, ikke kompleks og genial tænkning, endsiges da åbenbaring. Brevene ses bl.a. derfor som så situationsbestemte, at det ofte betragtes som metodisk forbudt at inddrage materiale fra ét Paulusbrev til fortolkningen af et andet (mens man ironisk nok rask væk importerer masser af ikke-paulinsk materiale fra forskellige skrifter af forskellige forfattere fra forskellige grupper i forskellige genrer til fortolkningen af Paulus). Disse tankegange er ikke nye, men for langt den største del af NPP er det en del af det metodiske forudsætningsgrundlag, som hører med til en beskrivelse af det.

Om det nye paulusperspektiv; Det har bragt aspekter af Paulus' teologi, som tidligere var underspillet eller overset, frem i lyset.

Men NPP er først og fremmest et nyt perspektiv på jødedommen på Paulus' tid, og dermed bliver det et nyt perspektiv på, hvad han mener, når han siger, at vi *ikke* bliver retfærdiggjort ved loven eller lovgemningerne.

I 1977 udkom E.P. Sanders' bog *Paul and Palestinian Judaism*, hvori han argumenterede for den forståelse af jødedommen, som kom til at danne baggrund for det nye paulusperspektiv. Ultrakort sagt er fællesnævneren i den nye forståelse, at frelseslæren i den jødedom, som Paulus kom fra og stod overfor, var en ganske anden end den lære om frelse ved gode gerninger og et højt moralsk niveau, som størstedelen af Paulusforskningen tidligere så for sig. I stedet kunne man betegne jødedommen på Paulus' tid som "*pagtsnomisme*": Man *kommer indenfor* i gruppen af frelste mennesker ved Guds nåde ved at blive født ind i det folk, som Gud i sin nåde har udvalgt og stiftet pagt med. Og man *vedligeholder* sin væren indenfor ved i taknemmelighed mod Guds nåde at overholde loven i den forstand, at man ikke klart sætter sig udenfor pagten med Israel. Kort sagt *kommer man indenfor* i den frelsende pagt af nåde og *bliver inde* ved gerninger, og i jødedommen er disse gerninger ikke først og fremmest moralske, men jødiske. Sagt på en anden måde bliver man frelst ved at være og vedblive med at være jøde.

Når Paulus skriver, at vi ikke bliver retfærdiggjort ved loven eller lovgemninger, skal loven og lovgemningerne derfor ikke (eller i hvert fald kun i meget sekundær grad) forstås som moralske betegnelser, så betydningen er, at vi ikke bliver frelst ved gode gerninger. For det var der ifølge det nye perspektiv på jødedommen ikke nogen, der mente. I stedet skal loven og lovgemningerne forstås som etniske betegnelser, så betydningen er, at vi ikke bliver frelst ved at være eller blive jøder. Paulus' lære om retfærdiggørelsen

ved tro på Kristus er altså ikke et budskab om, at vi bliver frelst på trods af vores moralske syndighed, men om, at vi ikke behøver at blive jøder med alt, det indebærer i form af omskærelse, sabbatslove, madlove osv., for at blive frelst. Det reformatoriske fortolkningsparadigme er altså ifølge NPP's fortalere simpelthen forkert. Dette er blevet sagt ret så eksplicit, selvom nogle repræsentanter er blevet mindre klare og sikre i mælet om det i løbet af de seneste års diskussion.

Hvis NPP har ret i sin centrale tese om retfærdiggørelseslæren, må vi netop som bibeltro korrigerer det reformatoriske paradigmes forståelse af den. Hvis der imod den reformatoriske forståelse bedst forklarer teksterne, må vi forkaste NPP's centrale tese om retfærdiggørelseslæren. Intet mindre end dette er på spil i denne diskussion.

Er det kun skidt?

Det er ingen hemmelighed, at denne artikels forfatter mener, at det nye perspektiv tager alvorligt fejl på en række centrale punkter. Alligevel hører mindst et par positive aspekter med til billedet.

For det første har NPP med rette korrigeret beskrivelser af det første århundredes jødiske teologi som rå gerningsretfærdighed uden nåde. Og NPP har ledt til en intensivering i studierne af de tilgængelige primærkilder, der først og fremmest har vist, hvor umuligt det er, at skære alle de forskellige teologier over én kam.

For det andet har NPP bragt aspekter af Paulus' teologi, som tidligere var underspillet eller overset, frem i lyset. Ikke mindst gælder dette de etniske aspekter, der ikke alene virkeligt er langt mere tilstede, end det tidligere har været indset, men som også har stort aktuelt teologisk relevans-potentiale – ikke mindst i vores multietniske samfund.

Om Paulus; Ikke alt er let at forstå, og meget kræver tålmodigt og stædigt studie; men det er ingen undskyldning for at fordreje tingene.

Alligevel mener jeg, at NPP's problemer er større end det reformatoriske paradigmes, og at det tager fejl i dets tese om, at den reformatoriske forståelse af Paulus' retfærdiggørelseslære er forkert. Jeg vil pege på, hvad der blot er *eksempler* fra fire problemfelter, til belysning af dette.

1) Det metodiske problemfelt

Når man fortolker Paulus' breve, får det afgørende betydning, hvad man forventer at finde. Hvis man på forhånd betragter Paulus som en pragmatiker med begrænset sans for logisk konsistens, for hvem teologi blot fungerer som efterrationaliseret legitimering af ens praksis, er man ikke tilbøjelig til at tænke særligt længe, dybt og tålmodigt for at finde en sammenhæng, logik eller konsistens, men tenderer i stedet til relativt hurtigt at konkludere, at Paulus' tanker ikke hænger sammen.

Hvis man derimod går ud fra, at man har med en genial, dyb og samvittighedsfuld teolog eller ligefrem åbenbaringsformidler at gøre, som skriver om ret så komplekse ting, så vil man arbejde og grave dybt og tålmodigt for at forstå Paulus' logik og forvente, at det ene brev af Paulus midt i sin situationsbestemthed kan hjælpe med at fortolke det andet.

I betragtning af den modtagelse og behandling Paulus' breve har fået i kirken på trods af modstandere, og i betragtning af hans kolossale kreativitet for slet ikke at tale om hans budskabs forhold til uærlighed mener jeg, at den sidstnævnte tilgang er mest historisk sandsynlig. Det er også min erfaring som forsker, at Paulus hænger sammen. Ikke alt er let at forstå, og meget kræver tålmodigt og stædigt studie; men det er ingen undskyldning for at fordreje tingene (jf. 2 Pet 3,15-16).

Og i jo højere grad man forsøger at læse Paulus som en dygtig

teolog, jo vanskeligere bliver NPP's centrale teser om retfærdiggørelseslæren at fastholde overfor teksterne.

2) Det teologi-historiske problemfelt

NPP bygger delvist på en mangelfuld teologihistorisk forståelse. Argumentationen går ofte sådan her: "I jødedommen kom nåden før gerningerne; derfor er jødedommen nærmest god reformatorisk teologi og har intet med gerningsretfærdighed at gøre. Når Luther så Paulus' modstandere som gerningsretfærdige var det fordi han anakronistisk indlæste sin egen samtids katolicisme i den jødedom, som Paulus stod overfor. En sådan gerningsretfærdig jødedom fandtes imidlertid så at sige ikke, og derfor må vi forstå Paulus' modstandere i retfærdiggørelsesteksterne anderledes".

Der er to alvorlige problemer her: 1) Hvis Luther indlæste sin samtidige katolicisme i jødedommen, og hvis denne var pagtsnomistisk, så ville Luther, som bl.a. M.A. Seifrid har påpeget, komme tættere på en rigtig forståelse, end han ellers ville have gjort, *fordi den samtidige katolicisme netop var "pagtsnomistisk"*: Man kom indenfor i den frelsende kirke ved Guds nåde i dåben, og man blev indenfor ved at gøre det så godt man kunne. Retfærdiggørelsen var et samarbejde mellem Guds nåde, der kom først, og menneskets respons. Hvis altså jødedommen var pagtsnomistisk, så passer den middelalderlige katolicisme som fod i hose med den. 2) Spørgsmålet om retfærdiggørelsen handler for reformatorerne om, hvad mennesket på *dommens dag* kan holde op foran Gud som dets retfærdighed. Det handler altså ikke bare om, hvordan frelsen "begynder", hvordan man kommer indenfor i gruppen af frelste; ej heller om, hvordan man bliver der, men om hvordan eller på grundlag af hvad man kommer "endegyldigt indenfor" på

Nicolai Techow f. 1970

Cand.theol., ph.d.

Adjunkt i Ny Testamente ved Dansk Bibel-Institut
Prædikant i LM (KBH afd), præst i Københavnerkirken

den nye jord. Og deres svar, sådan som de forstår Paulus, er: ved og på grundlag af Kristi fuldbragte værk *alene*. Og dette "*alene*" bliver ødelagt og Kristi retfærdighed *pr. definition* omdannet til gerningsretfærdighed ved selv det mindste påståede bidrag til retfærdigheden fra mennesket. "Den mindste smule surdej gennemsyrrer hele dejen", som Paulus skrev (Gal 5,9).

Derfor er den modstander, som reformatorerne så Paulus som stående overfor, overhovedet ikke forsvundet ved, at man betragter jødedommen som "pagtsnomisme". Tværtimod.

3) Den samtidige jødedomms problemfelt

Som bl.a. D.A. Carson har peget på, er der imidlertid efterhånden stillet så store spørgsmål ved holdbarheden af "pagtsnomisme" som en samlet forståelse af jødedommen på Paulus' tid, at den er vanskeligt at opretholde. I ikke så få tekster kommer man indenfor ved gerninger. I rigtigt mange bliver man indenfor ved et lydighedsniveau, der er relativt højt, og derfor stiller ret så mærkbare krav til gerningerne, hvis den endelige frelse skal opnås, såvel som der er tekster, i hvilke menneskets gerninger er instrumentale i opnåelsen af et godt udfald af den endelige dom. Alle disse konstruktioner passer med den gerningsretfærdighed, som Paulus ifølge det reformatoriske paradigme står overfor, men de passer ikke godt med definitionen på pagtsnomisme.

4) Paulus' breves teologis problemfelt

Hvis NPP's centrale påstand om retfærdiggørelseslæren skal holde, bliver den synd, som vi bliver retfærdiggjort på trods af, nødt til eksklusivt eller i hvert fald primært at bestå i, at vi ikke er jøder eller lever efter jødiske forskrifter. Synden skal altså være "etnisk" i stedet for "moralsk". Men dette lader sig ikke gøre i tek-

sterne. Synden i Rom 3,21-26 er udfoldet i 1,18-3,20 og handler ikke primært og slet ikke eksklusivt om omskærelse, sabbatslove og madforskrifter. Den er ret så "moralsk". Retfærdiggørelsen er en retfærdiggørelse af "den ugudelige", og involverer tilgivelse for fx hor og mord (4,4-8). Retfærdiggørelseslæren fremprovokerer endvidere flere steder helt umiddelbart det spørgsmål, om vi så bare kan synde løs (Rom 3,8. 5,19-6,2). Dette kan ikke forklares, hvis retfærdiggørelsen ved tro på Kristus uden "lov" og uden "(lov-)gerninger" blot skal forstås som medlemskab i pagtsfolket på trods af, at man ikke er jøde. Det kan kun forklares, hvis der er tale om frelse på trods af radikal moralsk syndighed, og hvis ingen form for lovydighed kræves for eller bidrager til retfærdiggørelsen.

Konklusion

Dette var nogle ganske få *eksempler* på forhold, som gør, at jeg mener, at NPP tager fejl, og at den rigtige forståelse af retfærdiggørelseslæren hos Paulus ligger inden for det reformatoriske paradigme.

For de mere nysgerrige eller på anden måde interesserede vil D.A. Carsons adskillige foredrag om emnet, der let findes på internettet, være et godt begyndelsessted.

Mandens plads i hjemmet

Brikker til et tidsbillede af den kristne mand

AF FLEMMING THEJLMANN BRUUN

.....

Deadline nærmer sig med hastige skridt, og uret tikker, som det nu skal. Endnu har dét afgørende gennembrud, dét forløsende retningsgivende ord for denne lille artikel, ikke indfundet sig.

Det første og andet manuskript blev smidt i skraldespanden, mens der et eller andet sted i hjernebarken lød: "en ommer", og så blev det altså denne blæsende efterårsdag i september på et hotel i Ebeltoft, at han gjorde det, som han længe skulle have gjort, mens deadlinestresspulsens rødglødende pressede pilen opad, fordi oplægget i det mindste kan angribes på fem måder, og man skal jo vælge og ... Han sagde de ni ord til sin kone: "Kirsten, hvad synes du lige, at jeg skal gøre?!" og så var om end ikke ordene, men temaet på vej til at blive kørt i stilling, at manden i hjemmet

har en stilling, en plads – men at den ikke er foruden kvinden, og Gud ske tak for det!

Men når temaet – i det mindste i undertegnedes hjernekrøller – er så drilsk, hænger det måske også sammen med blandt andet følgende to aspekter.

Ligestilling – et faktum ... eller?

Giver det overhovedet mening at tale om "mandens plads i hjemmet" i en tid, hvor talen om ligeberettigelse og ligelig arbejdsfordeling mellem kønnene er ligeså almindelig og politisk korrekt som at trække frisk luft, og hvor kvinderne i nærved lige så høj grad som mændene er ude på arbejdsmarkedet? Skal manden nu også til at tage stilling til, om han har en plads i hjemmet – den mente han da, at han havde erobret: ovre i hjørnet med fødderne

Mandens ansvar; Han har ansvar for at våge over, om der er ting, der stiller sig i vejen for det at blive bevaret som kristen.

.....

oppe på skamlen siddende med ansigtet stift rettet mod den 42" store fladskærm og multifjernbetjeningen, der kan alt, hængende løst ned langs siden på StressLess-stolen med tyk hovedpude. Alt er indstillet på det ultimative – EuroSport. De næste to timer er mandens hjerne i neandertaler-mode – uopnåelig for omverdenen, ingen andre stimuli når ind. Selv ikke duften fra frikadellerne (gæet, hvem, der laver dem ...) vækker synderlig interesse – man kan vel kun fokusere på én ting, eller?

Er karikaturen for voldsom? Vi mangler vel blot at beskrive ham med en hvid netundertrøje for at fuldende billedet af en "mand". For nylig læste jeg i en artikel, at en del mænd har vanskeligt ved at finde deres identitet i dag – er der overhovedet brug for dem? – hvorimod mange kvinder ganske glimrende kan og ønsker at klare sig selv – også når det gælder at få børn.

I tv-reklamen for brød fra Schulstad får vi et tidstypisk billede på manden. Han er en – karikatur. Niels Olsen spiller "klovnen", der kommer ind og siger: "Jeg bager/bærer mit brød selv". Vi griner, men bag grinet er han netop *ikke* manden med styr på tingene. Han er *ikke* eksperten og slet *ikke* *autoriteten*. Han bliver *ikke* taget alvorligt. Vi griner ad ham fordi *han* er latterlig. Nogle vil sige menneskelig – jeg mener, *han* bliver latterliggjort.

Et nyere eksempel er reklamen fra Inspiration, som fremstiller manden som en håbløs udgave af menneskeracen. *Han* bliver fremstillet som en hulemand, underforstået: Ikke engang dét kan han finde ud af. Og hvad *gør* vi så? For manden lever jo også i ...

De uendelige muligheders land

Selvom det kan være virkelig vanskeligt at indfange tidsånden, så er der ingen tvivl om, at samfundet i dag er utroligt rigt på mange muligheder. Det er en del af tiden, konstant at forandre udvikling

og innovation. Samtidig lever vi i en globaliseret verden, hvor kommunikation i bred forstand på alle leder og kanter er en del af hverdagen for de fleste. Er man sat udenfor den, har man virkelig vanskeligt ved at være en del af det normale liv. Mobiltelefoner er et almindeligt forekommende fænomen allerede fra primær skolealder, dvs. inden man er fyldt 12 år. Vi lærer tidligt at have hurtig adgang til viden og information og at bruge den. Og så forventes det, at man er "omstillingsparat". Man kan ikke vide i dag hvad nyt, der er sket i morgen, eftersom tingene sker så hurtigt uden fastlagt lovmæssighed. Den verden agerer mand såvel som kvinde i – et spaghettisamfund, hvor trådene på kryds og tværs er viklet ind i hinanden og signalerer kompleksitet. Den, der ikke følger med, personligt og fagligt, er hurtigt koblet fra. Den fordring opleves af mange som et kolossalt pres. Ind i den kontekst er det, at manden som kristen skal leve sit kristenliv og sit familieliv. Kort sagt: Han skal leve sit liv i et vækstsamfund, hvor stilstand er tilbagegang, og hvor rigtig mange trækker i ham, og det overvejende konstant handler om at lave de helt rigtige prioriteringer, eftersom tiden mere eller mindre er blevet defineret som ekstremt kostbar. Og så skal han altså også leve med, at han ikke (mere) alene via sit køn, jf. ovenstående, kan håndhæve autoritet. Han kan ikke bare sige:

Sådan siger Guds ord

Jo, det kan han da godt. Men det er slet ikke sikkert, at nogen overhovedet gider høre det. Men til dem, der vil høre og er interessererede i, hvad Bibelen siger om det her emne om "mandens plads", så er det mere rigtigt at pege på, at manden – og kvinden også – har plads, nemlig i Guds hjerte. Det er den rigtige rækkefølge. Begge køn har plads i Guds hjerte – i Kristus. Og sådan betragter forfatteren til disse linjer det både menneskeligt og >

Flemming Thejlmann Bruun; Måske er der i højere grad end nogensinde brug for nogen mænd, der gør det, de tror på.

.....

åndeligt. For vel kunne jeg da have spurgt en hvilken som helst anden person, men i den levede hverdag, med alle dets til tider finurlige udfordringer på godt og ondt, dér er min kone og jeg "dobbeltmenneske"¹. Vi deler alt – også opvasken. Udfordrer og hjælper hinanden, giver med- og modspil. Griner, græder, er trælse sammen (børnene nikkør) og lever med i hinandens liv – af og til med undren og jævnlige med noget så ikke-tidstypisk som *mangel* på svar. Så spørgsmålet: "Kirsten, hvad synes du lige, at jeg skal gøre?!" er ikke en tøffelhelts (i det mindste ikke i egne øjne ...!), men kommer fra en person, der ofte har brugt sin bedre halvdel til det nogle kalder prøveballoner. Én er blevet sendt op, en anden skudt ned. Og *af og til* har kvinden i mit liv bare været den bedste næste at dele livet med, når det ikke lige gik helt som det skulle eller jeg havde ønsket, åndeligt såvel som menneskeligt. Hun har været min medhjælp². Og så har det på den paradokse måde været vidunderligt at dele sin periodevise afmagt og usikkerhed på livet med sin halvpert og blive bekræftet i, at jeg ikke er alene, og der er en anden, nemlig min kone, som også er et menneske, ikke et overmenneske. Og så kunne hun sige: "Vi er sammen om dette, selvom du kan føle dig som en light-udgave af Job, for Job er vistnok alligevel i en anden kategori." Og så blev jeg realitetskorrigeret uden mulighed for selv-ynk. Og det skal nok gå – og så fik jeg modgift mod mit sortsyn og fik en åndelig speedpille, når hun mindede mig om præstens bryllupstale til os: "Husk nu, egentlig så er vi jo *aldrig* kun os to – vi er *tre*, dig og mig og ... Jesus." Sådan kan hun sige til mig. Ligesom med denne artikel, hvor smilet og hendes tillid til evnerne er større end, hvad der foregik et eller andet sted i hjernebarken, der allerede havde dumpet resultatet på forhånd. Når artiklen er færdig, skal hun læse den. Vi er dobbeltmenneske. Sat til at stå hinanden bi og

være medmennesker for hinanden³. Vi er sat sammen til at være for hinanden. Ligesom Kristus er for os.

Men er dét så nok?

Er det nok at være i Kristus⁴? Ja – og dét er livets højeste profilerede mål som kristen og som mand. I en ledelsesmæssig sammenhæng ville det være væsentligst. Alt andet står under det. Som kvindens hoved⁵ er det dén retning, hovedet skal pege imod – hen mod Jesus, og det har manden et ansvar for. Er dette udsagn ikke dybt hamrende provokerende ind i en individualistisk tidsalder, hvor ligestillingen er et fuldstændigt alment accepteret faktum, og hvor mange kvinder ikke accepterer nogen over, under eller ved siden af? Der er sikkert mange teologer, der har en mening om dette, men en enkel tilgang er denne: Manden har ansvar for den åndelige kurs, der bliver lagt i hjemmet, med bøn, familiens trofasthed til møder og andagt – og han skal gøre det i en atmosfære af Kristi kærlighed⁶ og i bevidstheden om, at livet leves i en syndens og dødens virkelighed her på jorden. Derfor er der brug for syndernes tilgivelse som alle familiens medlemmer skal oplæres i gennem dagligdagens udfordringer. Han har ansvar for at våge over, om der er ting, der stiller sig i vejen for det at blive bevaret som kristen. Det kan godt være, at der er forhold han eller konen, måske dem begge, må gøre op med. Noget der hindrer det åndelige liv i at udfolde sig, måske en karriere, måske jagten efter statussymboler, måske en såkaldt uskyldig hobby. Jeg skal ærligt sige, at det ikke er jordens nemmeste job at have denne funktion – men Bibelen byder mig den alligevel. Den er ikke sjov, fordi den er så voldsomt umoderne, strider mit gamle kød imod, og man høster absolut ikke popularitet med denne tilgang til livet – den kan så nemt misforstås som farisæisme og livsfornægtelse. Men

Flemming Thejlmann Bruun f. 1965
Uddannet diakon i 1994.
Prædikant i LM, Østjyllands afdeling.

den er nødvendig. Og lige nu havde jeg lyst til at krybe i et musehul. Men forsagthed er ikke nogen dyd – slet ikke når det gælder himmel eller ... helvede.

Himmel, helvede eller karrierekuuffert?

Hold nu op med det præk! Du kan da ikke sætte det op som en sådan modstilling. Kan man ikke? Vel, man kunne også skrive det på en anden måde: Tror vi på det, vi tror på? Og hvis. Hvilke følger har det så? For os selv, for vores nærmeste og for hinanden?

De seneste års massive økonomiske fremgang har for mange betydet muligheden for at skabe små halvparadisiske materielle tilstande gennem øget velfærd. Den kan få os til at glemme, hvad det egentlig handler om. Himlen er først noget, der venter – den er her ikke endnu. Den ideelle syndfrie virkelighed kommer først senere. Og helvede bliver ikke et mindre konkret sted, selvom det behagelige liv kan dulme tanken om dødens vished. Og karrierekuufferten som symbol. Tja. Den kan som så meget andet dræbe det åndelige liv – når den vel at mærke tager pladsen fra det væsentlige. Og hvad har det med mandens plads i hjemmet at gøre? Jo, at det her scenarie er reality show, også for mandens betydning som hoved. Han skal turde sige og pege på, hvad det væsentligste er, vel vidende at han nok ikke vinder en popularitetskonkurrence på det. Han skal være tro mod Guds ord – og sige det, han tror på. Og måske er der i højere grad end nogensinde også brug for nogen mænd, der gør det, de tror på og lader sig udfordre af det bibelske univers.

- 1 Artikel i Kristeligt Dagblad d. 19/11 1994: "Vi er blevet dobbeltmenneske" – artikel med Kirsten og Poul Hoffmann.
- 2 2 Mos 2,18.
- 3 Gal 6,2.
- 4 2 Kor 5,17; 2 Kor 13,5; Gal 2,20; Gal 3,28; Kol 3,3.
- 5 1 Kor 11,3.
- 6 Ef 5,25.
- 7 Matt 6,33; Mark 13,33-36; Hebr 2,1.

Kirsten A. Bruun; Desværre er vi ofte for pæne til at turde drage Gud helt med derind, hvor det gør ondt.

AF KIRSTEN A. BRUUN

Skæld ud på Gud

Sjælesorg i det moderne samfund

Preben Kok

Informations Forlag 2008

120 sider, kr. 199,-

Bogen er oplagt til alle, som på én eller anden måde har stiftet bekendtskab med sygdom og død – lidelse og synd.

Det være sig professionelt eller helt personligt – og især, hvis man i den forbindelse har gjort sig nogle tanker om Guds nærvær, Guds kærlighed, Guds eksistens. Derudover er der også mange gode ord og tanker at hente for alle dem, som interesserer sig for – og har gjort erfaring med det samfund vi lever i; herunder ægteskab, kønsforskelle, arbejdsrelationer, stress m.m.

Alt ovenstående er behandlet ud fra den vinkel, at Gud er der og er med i det hele. Han har skabt livet, og har derfor det overordnede ansvar for livet og dermed for os. Han kan tåle at høre vores ærlige mening om ham – også når vi er vrede og skuffede, utilfredse med Gud og livet. Han er der også i magtesløsheden og sorgen. Desværre er vi ofte for pæne til at turde drage Gud helt med derind, hvor det gør ondt – der hvor vi synes, at Gud burde have handlet anderledes. Men lige netop dér har vi muligheden for at møde Gud på en ny måde. Han vil os!

Preben Kok overrasker og går tæt på. Han tager håbet fra den angst – ”dræber” det perfekte menneske, giver os medhold, når vi føler os som skyldnere – bortforklarer ikke skylden. Han er med der, hvor forældre har mistet et barn – og måske

endda været medvirkende til barnets død! Han forholder sig til skyld, magt og ansvar og hjælper os til at gøre det samme ved at definere, hvad mennesket ikke har ansvar for. Han udfordrer os til at ”skælde ud på Gud”, når livet bliver for hårdt. Måske vil det overraske os, at Gud ikke forkaster os af den grund!?

Ægteskab og parforhold har et længere afsnit for sig selv. Heri beskriver han kvindens og mandens forskelle – og hvorfor vi ikke kan forstå hinanden, hvorfor det ikke handler om dialog, men om ”den kærlighed og den kamp, der skal til, for at kærligheden skal gro”.

Undervejs er der også plads til en klar og tydelig fremstilling af evangeliet og synden, ligesom forfatteren fortæller fra sit eget liv, herunder bønsliv. ”For bøn er den ultimative ytringsfrihed”.

Jeg finder bogen berigende og befriende, og jeg ved, at jeg ofte vil vende tilbage til denne bog, fordi den giver nye, overraskende og positivt provokerende vinkler på de helt store emner i livet.

Om bogen; Højlund bekender ikke alene glæden, han formidler den med begejstring.

AF INGER MARGRETHE KOFOD-SVENDSEN

Gentagelsen er det daglige brød

Henrik Højlund

Credo, Forlagsgruppen Lohse 2009

256 sider, kr. 199,95

Bogen er en prædikensamling. 44 prædikener over episteltekster fra to år.

Prædikenerne er holdt i Løsning-Korning sogne og fordeler sig jævnt over kirkeåret, dog sådan at ikke alle søndage er med, og enkelte dage er med to gange med forskellige tekster. Prædikenerne er i bogen redigerede, så de ikke bærer stærkt lokalt præg, og desuden er de opdelt i mindre afsnit, så man lettere kan anvende bogen som andagtslæsning. Jeg vil dog anbefale at læse hele prædikener.

Jeg har oplevet det bundne tekstvalg som en god ting, fordi det rummer tekster, som jeg ellers sjældent møder som tale-/prædiketekster. Men de mange selvstændige prædikener med hver sit tema gør det svært at samle indtrykkene i en overskuelig anmeldelse. Og nogle tekster og prædikener opleves naturligvis mere aktuelle for én end andre.

Overordnet vil jeg sige, at prædikenerne formidler en stærk glæde over Jesus og alt, hvad han har gjort og vil gøre for os. En glæde over den almægtige Gud. En glæde over Bibelen som Guds åbenbaring og troens og håbets faste grund. En glæde over Guds nærhed i frelsens fuldbyrdelse og i det enkelte menneskes liv. En glæde i håbet om det evige liv hos Gud i herlighed. En glæde i alt, hvad kirken og klassisk kristendom har beriget vores liv med, fx

kirkeårets gentagelse af beretningen om frelsens begivenheder. Højlund bekender ikke alene glæden, han formidler den med begejstring.

Prædikenerne sprudler også af fryd, begejstring, livtag, kampe og græmmelse over vores hverdagsliv, menighedsliv, samfundsliv og menneskelige fællesskab i det hele taget. Alting i vores liv og verden kommer Gud ved, og Gud er den urokkelige klippe, vi finder hvile på.

Prædikenerne er hverken dogmatiske, systematiske eller forudsigelige på nogen måde. Højlunds sprog er farverigt og overrumplende, det veksler fra bibelcitat-sprog til konfirmand-slang til en hel prædiken på rim! På samme måde er indholdet fyldt med bibelsk forkyndelse og med applikationer og eksemplificeringer fra historie, litteratur, film, tv, familie og hverdag. Noget fanger man mere umiddelbart end andet! Det er farverig, dynamisk forkyndelse.

Højlund virker ikke uanfægtet i sin forkyndelse, men han virker uforfærdet. Jeg vil varmt anbefale bogen. Gentagelsen er det daglige brød - til næring for tro og håb.

Bent Nielsen; Er skriftemålet ikke en tilbagevenden til den katolske lære?

AF BENT NIELSEN

.....

Skyldig og fri

- befriet til at leve

Flemming Baatz Kristensen

Credo, Forlagsgruppen Lohse 2009

200 sider, kr. 249,95

Bag bogens titel skjuler sig en stærk anbefaling af at opprioritere skriftemålet både i kirkens gudstjeneste og det personlige liv.

Forfatteren argumenterer for, at skriftemålet er en stor hjælp frem mod at leve i tilgivelsens befriende rum, hvor et menneske sættes fri til at leve.

”Skriftemålet trænger til at blive løftet frem og brugt i vor tid ... For skriftemålet er et værdifuldt redskab i kampen mod synd og skyld ... Det giver frimodighed og liv” (Uddrag fra bogen side 132).

Går lutherske kristne til skrifte – det hører vel den til i den katolske kirke? Er skriftemålet ikke en tilbagevenden til den katolske lære? Lidt i den retning tænker jeg da selv.

Efter at have læst bogen er mine tanker om skriftemålet blevet mere nuancerede.

Man kan på forhånd synes, at det er meget at bruge 200 sider på et så afgrænset emne. Gentagelsen undgås selvsagt heller ikke i forfatterens stærke fokusering på skriftemålet, som han et sted kalder en guldkur til hjælp med at tackle skylden og

bringe tilgivelsen ind i os som en befrielse, der gør at vi kan leve fremadrettet.

Forfatteren bruger en god del af bogen til at skrive om synd og tilgivelse. Det er godt og givende at læse om, hvad tilgivelse er, og hvor totalt Gud tilgiver synden på grundlag af Jesu soningsdød. Selv i al vores syndighed kan vi leve i ”nådens rum” for nu at bruge et udtryk fra bogen. Forudsætningen for at tale om skriftemålet med efterfølgende tilsigelse af syndernes forladelse er jo Guds tilgivelse.

Sidst i bogen skrives der så konkret om skriftemålet, den særlige hjælp det efter forfatterens opfattelse kan give, og om hvordan skriftemålet kan gennemføres i praksis. Her er god oplysning og vejledning.

I bogen gøres der klart opmærksom på, at skriftemålet ikke er påbudt i Bibelen. Men hvem vil ikke gerne ”befries til at leve” og måske er det vejen frem til at styrke den praktiske side i kristenlivet? Bogen kan være en hjælp i de overvejelser.

Karen Sulkjær; Den har ikke bare givet mig en glæde over at være luthersk, men givet mig en glæde over, hvad Jesus er og har gjort for mig.

AF KAREN SULKJÆR

Evangeliet genopdaget

Gene Edward Veith

Credo, Forlagsgruppen Lohse 2009

184 sider, kr. 199,95

Jeg er normalt ikke den, der læser mange teologiske bøger, og det var derfor med en vis spænding, jeg begyndte på "Evangeliet genopdaget" af Gene Edward Veith. Men jeg ændrede hurtigt mening.

I bogen beskriver Veith sit møde med den lutherske kirke, og hvordan han gennem dette møde genopdager evangeliet.

Bogen er inddelt i 5 kapitler, der hver gennemgår grundsandhederne i den lutherske lære

- Retfærdiggørelse
- Nåde midlerne
- Korsets teologi
- Kald og stand
- Livet i to riger

Veith skriver meget enkelt og personligt om hvert emne, og det er meget nemt at følge hans tankegang.

I kapitlet om retfærdiggørelse slår Veith fast at retfærdiggørelsen er objektiv. "Retfærdiggørelsen fandt sted udenfor os selv i Kristi død på korset for 2000 år siden – en objektiv historisk begivenhed. Derfor er tilgivelsen også – uanset vores subjektive skyld – en objektiv kendsgerning."

I afsnittet om nådemidlerne slog det mig, hvor stor betydning ordet har i mødet med Gud – både det talte og skrevne ord. En side jeg tror, vi let kan undervurdere i vores tid. For at citere Veith: "Gud taler direkte og virkningsfuldt til os gennem sit ord". Og et andet sted: "I gennem hele vejen var det gennem ordet, Gud kaldte mennesker til tro".

Jeg tror, der hos alle mennesker ligger en dyb trang til et liv i sejr og succes. Et liv, hvor tingene lykkes for os. Men i afsnittet om korsets teologi slår Veith fast, at hos Gud er det anderledes. Her er det netop gennem prøvelserne, vi lærer afhængigheden af ham. Veith skriver det på denne måde: "I samarbejde med ordet og sakramenterne forvandler Ånden gennem prøvelser og lidelser på mystisk vis hjertet og skaber et menneske, der kan træde frem for Guds trone i hellighed".

For mig var det godt igen at få slået fast, i afsnittet om kald og stand, at livet er en gave fra Gud. Han har givet mig evner og muligheder, og jeg får lov til at bruge dem til gavn for min næste. I bogen beskrives det sådan: "I Guds jordiske rige modtager vi hans velsignelse fra mennesker, der opfylder deres kald, og disse mennesker velsignes til gengæld gennem vores kald." >

I sidste kapitel slås det fast at vi lever et liv i to riger. En kristen er kaldet til at leve i denne verden og bruge sine evner og muligheder til gavn for sin næste – her er det loven, der gælder. Men vi lever også i kirken – forholdet til Gud, og her er det evangeliet, der gælder. Begge dele er helt fundamentale aspekter af den kristnes liv.

Jeg har været utrolig glad for at læse "Evangeliet genopdaget". Det har ikke bare givet mig en glæde over at være luthersk, men givet mig en glæde over, hvad Jesus er og har gjort for mig. Hvordan han møder mig uforstyldt gennem sit ord og sakramenterne, uanset hvad jeg oplever og føler.

Jeg kan derfor varmt anbefale bogen til andre, også selvom man, som jeg, normalt ikke læser teologiske bøger.

160 sider (indb.) – kr. 179,95

Scor!

75 andagter ud fra Katekismus Updated

Carsten Hjorth Pedersen

At score i Guds rige handler ikke om fodbold eller håndbold, men om det vigtigste i forhold til Gud – nemlig hvordan vi kan være hans venner! En spændende andagtsbog til unge mellem 10 og 14 år.

176 sider – kr. 198,-

Giv børnene det bedste

En inspirationsbog til at leve med Gud i familien

Birgitte Kjær

Som kristne forældre ønsker vi at give vores børn del i det bedste vi har – nemlig livet med Gud.

Hverdagsnære overvejelser om kristen opdragelse og praktiske ideer til at lade Gud få plads i din familie.

Særligtbud!

Køb bogen på www.logosmedia.dk og få den for kun 99,95.

Logos
media

Telefon 4820 7690
logosmedia@d1m.dk
www.logosmedia.dk

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød
Bladnr. 47700

Returneres ved varig adresseændring

lm

LUTHERSK MISSION

budskabet